

Концерт на груші

Валентин Чемерис

Коли в хаті стало майже темно, Кузьма одягнув важкий кожух із запахом погано вичиненої шкіри і, підперізуючись вірьовкою, сказав жінці, яка мовчки чорніла біля печі:

— Ну, ти той... гляди тут мені, а я пішов.

— Ой, спіймаєшся, Кузьмо,— застерегла дружина.— Вчора бригадир сварився на наряді: "Який воно, каже, дідько, щоночі смиче сіно?" Нахвалявся, що буцімто засяде колись під копицею.

— На те він і начальство, щоб нахвалятися,— буркнув Кузьма, беручись за клямку дверей.— Який би це дурень захотів коцюбнути всю ніч у полі? Що воно — його?

— Та все ж колгоспне.

— Знаю. До свого сіна вночі не ходять. Замкнись!

Вийшли на ганок. Виляючи хвостом, до них підбіг здоровенний пес.

— Пішов у будку! — буркнув Кузьма.— Стережи тут двір від злодіїв, ледащо!

— Як трапиться котрийсь, зловить,— запевнила жінка.— Добрий собака. Ну, біжи, Рябуня, в будку.

— Так я того... Замикайся.

— А може б, сьогодні не йшов за сіном? Свого до біса. Не поїсть Лиска й до літа,— зашепотіла жінка.

— Знаю, що роблю. Своє продамо, свіжа копійка не зайва у господарстві. Колгосп же в нас сіно й купить, як у них свого не стане.

Жінка вже було взялась за двері, та, щось згадавши, зупинилась.

— Вчора Килина казала, що бачила вовка в степу.

— Які там у біса вовки! — вилаявся Кузьма, спускаючись по рипучих східцях ганку.— Бабам що сіре, те й вовк.

Ступив два кроки від ганку і зник у темряві.

До стогу сіна, що бовванів у степу за селом, Кузьма добравсь швидко. Обійшов його навколо скрадливим кроком, прислухаючись і принюхуючись, чи не пахне ніде тютюновим димком (коли засіли, наприклад, то не втерплять, куритимуть, а нюх у Кузьми гострий). Переконавшись, що ні сторожа, ні засідки немає, Кузьма прошепотів: "Господи поможи — свічку тобі поставлю" — і заходився смикати.

Додому повертався, зігнувшись у три погибелі. Здалеку глянеш — ніби чоловік із сіном суне. Міцний чоловік!

Від сіна линули такі запаморочливі запахи, що в носі Кузьми залоскотало і він чхнув. Вчулось, ніби хтось сказав: "На здоров'я!.."

Кузьма рвучко оглянувся й отетерів. Прямо до нього нечутно підкрадалась якась тварина. Ось вона повела головою, нюхаючи повітря, і Кузьму різонув жовто-червоний блиск хижих очей.

"Вовк! Правду жінка казала",— мигнула думка і в'язка сіна вислизнула з рук і тихо бухнулась позаду ніг.

Кузьма крутнувся на місці і вздрів у темряві неподалік якусь деревину. В ту ж мить хижак ринувся до нього... Що було потім, Кузьма не пригадує. Отямився він на самісінькому вершку високої сухої груші. Як то він у битих валянках і в кожусі видерся, запитай — не розкаже.

Вовк обняхав в'язку і підійшов до груші. Роздивитися його гаразд Кузьма не міг, було темно, та й до того ж заважало гілля. Вовк покружляв навколо і, шкрябаючи пазурами по стовбуру, з досади завив.

— А що, лишився при бубнових інтересах? — осмілів Кузьма на груші.— Не на того напав. Я тобі!.. Держи його!.. Ану заходь, Іване, з другого боку. Стрілай, Семене! Бух-бух!!!

Однак вовк не звернув на цю імпровізацію ніякої уваги і преспокійно влігся під грушею. Такий поворот збентежив Кузьму, але виду він не подав і продовжував лякати вовка Іванами та Семенами.

Минуло, мабуть, з годину. Кузьма дарма що в кожусі, а відчув, що добряче таки промерз. Вовк і не думав знімати свою облогу, лише час од часу задирав голову і поглядав на грушу: чи не втекла, бува, здобич? Кузьма, щоб покликати кого-небудь на поміч, гукав, кричав, та в степу було тихо.

Врешті Кузьмі набридло кричати і він, аби подати голос, почав співати:

Дивлюсь я на небо та й думку гадаю.

Чому я не сокіл, чому не літаю?

Хижак під грушею затяг і собі протяжно, сумно: у-у-у, у-у-у! Кузьма передихнув, знову кричав і знову співав:

По дорозі жук, жук, по дорозі чорний.

Подивися, дівчинонько, який я моторний!

Вовк мав одноманітний репертуар і тому тяг своє безконечне "у-у-у"...

Кузьма стомлено хрипів:

Ой, який я вдався, брів через річеньку

Та й не вмивався...

Та ось почувлися голоси. Йшло двоє з села.

— А ти, Миколо, не вірив, що артист сидить на груші,— сказав один.— Добре співає, бісів син.

— А може, в нього щось з головою? — озвався другий.

Кузьма упізнав голоси: один належав колгоспному сторожу, діду Мирону, другий — бригадиру.

— Гей, там, на груші! — крикнув бригадир.— Ти з якої капели і для кого горло дереш? У нас художня самодіяльність у клубі збирається.

— Братці, рятуйте! — заволав Кузьма.— Загибаю... Під грушею вовк сидить... Це я, Кузьма...

Під грушею якусь мить було тихо, потім почувся здивований бригадирів голос:

— Рябко? Що ж це ти свого хазяїна на грушу загнав та й співати всю ніч примусив?..

Кузьму наче вітром здуло з груші. Довго отупіло дивився на свого Рябка, котрого він завжди на ніч відв'язував з ланцюга.

— Щоб ти здох! — сказав повільно, вкладаючи в ці слова всю свого ненависть за довге виспівування на груші.

Рябко перевернувся на спину і весело замахав у повітрі ногами: він завжди так висловлював свою радість... Кузьма сплюнув і знеможено обіперся об грушу.

— Нарешті я дізнався, хто сіно краде,— підійшов бригадир до в'язки, потім погладив Рябка.— Молодець, Рябко... За те, що злодія зловив, ковбаси тобі куплю.